

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

<p>PRETIULU ABONAMENTULUI. Pentru Austro-Ungari'a: Pe unu anu 5 fl. — cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr. Pentru Romani'a si strainetate: Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.</p>	<p>PRETIULU INSERTIUNILORU: Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl. v. a.</p>	<p>Correspondentiele sè se adreseze Redactiunei „BISERIC'A si SCÓL'A.“ Èr banii de prenumeratiune la TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.</p>
--	--	--

In cestiunea misicàrii religioaric din Ravn'a.

Spre a fi informatu publiculu nostru asupra celoru ce s'au scrisu in timpulu din urma in jurnalulu magiaru „Aradi Közlöny,“ in cestiunea misicàrii religioaric din Ravn'a, reproducemu in traducere romana atât cele scrise de asesorulu consistorialu Augustin Hamsea, cât si respunsulu inspectorulu regescu de scóle, dlu Varjassy Árpád.

Correspondinti'a prima, scrisa de as. cons. A. Hamsea, si publicata in Nrulu 71 alu diariului magiaru „Aradi Közlöny“ suna in urmatoriulu modu:

Dle Redactoru!

Atât in pretiuitulu Dvóstra jurnalulu, cât si in celelalte foi magiare din localitate s'a facutu amintire in mai multe rânduri despre misicarea inscenata in comun'a Ravn'a de catra unii functionari publici spre scopulu, cá membri familiei nobile Ios'a de acolo, cari din timpurile cele mai strevechi s'au tienutu de religiunea greco-orientala, se-si parasésca religiunea strebuna, si se tréca la religiunea romano-catolica.

Dupace inse cele scrise in acésta cestiune in pres'a magiara nu corespundu starii faptice si datelor istorice ale numitei familii — pentru orientarea onoratului publicu mi-permitu a Ve rogá, cá se inregistrați in pretiuitulu jurnalulu, ce rediget, urmátorele:

Diplom'a nobilitara edata la anulu 1602 de principele Transilvaniei Sigismund lui „Ios'a Nicolae“ si fiului seu Ioan, — care diploma s'a autenticatu si s'a publicatu de nou prin congregatiunea comitatului Aradului, tienuta la 30. Martie 1842, — si in carea totu de odata s'a indusu intréga genealogi'a familiei, — documentéza afara de orice indoiéla, ca atât donatariulu Ios'a Nicolae, cât si urmatorii lui nu au fost de nationalitate magiara, ci de nationalitate romana. Faptulu acest'a lu-documentéza pre deplinu si imprejurarea, ca in tabel'a genealogica a familiei

Ios'a, cuprins'a in clausul'a de autenticare si redigéta prin congregatiunea comitatului Aradului, — numele de botezu, precum: Togyer, Togyerasi, Blág, Ivanti, Iotia, Nyistor, Lapadat, Vasalia, Petru, Marcu, Alexa, Poja, Stefan si Iorg'a, — sunt totu astfelu de nume, cari din timpurile cele mai vechi si pana in diu'a de astadi au fost si sunt in folosintia numai la poporulu romanescu. Apoi numele de familia „Iosa,“ este unu nume atât de latitu la noi la romani, incât d. e. numai in comun'a Cuvin din comitatulu Aradului sunt o multime de familii, cari póta acestu nume.

Dar abstragendu dela acésta imprejurare, carea de altcum nu se tiene intru atât'a de cestiunea de sub intrebare — faptu necontestabilu este, ca membrii familiei nobile „Ios'a“ din Ravn'a inca din timpurile cele mai vechi si pana in diu'a de astadi au fost si sunt credintiosi zelosi ai bisericeii greco-orientale. De aceea misicarea inscenata pentru trecerea membriloru numitei familii dela religiunea greco-orientala la religiunea romano-catolica este unu lucru cu atât mai durerosu, cu cât acésta misicare s'a inscenatu prin functionari publici, si propagand'a de trecere s'a facutu nu prin principie si doctrine religiose, ci prin apucaturi tendentióse si promissiuni de folóse materiale. O astfelu de procedura nu póte fi de folósu nici patriei, nici vre unei'a din nationalitátile, seu confessiunile religiose din acésta tíera, — pentruca prin astfelu de misicàri pre de o parte se conturba pacea, ce trebue se existe intre singuratecele confessiuni din tíera, ér pre de alt'a se ataca, si se vatama greu religiositatea si moralitatea publica a popóreloru, cari locuiescu in acésta tíera, — unu lucru, carele nu póte se fie in interesulu bine priceputu alu nici unui cetatiénu din acésta tíera — deórece, daca este lucru periculosu a-se jucá cinev'a cu foculu, atunci cu atât mai periculosu lucru este a inscená jocu cu religiunea.

Cand mi-esprimu parerea de reu pentru misicarea religioaric inscenata in Ravn'a, mi-esprimu totu

de odata dorinti'a, cá se ne ferésca Ddiu de a mai vedé in viitoriu inscenandu-se astfelu de misicári prin functionari publici, cari dupa positiunea ce ocupa, au in acésta privintia cu totul alta chiamare si anume: a sustiené pacea si bun'a intielegere intre singuratecile nationalitáti si confessiuni din acésta tíera."

Augustin Hamsea
asesoru consistorialu.

In urm'a acestei corespondentie inspectorulu regescu de scóle din Arad, dlu Árpád Varjassy a publicatu in numerulu 74 alu diariului „Aradi Köz-löny“ urmatoriulu:

Responso la corespondenti'a dlui Augustin Hamsea.

Arad 15. Martie 1887.

„Numai inainte cu câteva septemani a luatú cunoscintia publiculu din jurnalele din locu, ca mai sunt inca in viétia mai multi membri din famili'a cea odinóra atât de puternica si de vestita „Ios'a“ din comun'a Ravn'a, situata in frumos'a vale a Deznei — cari desú cadiuti in miseria, totusi si astadi sunt mandri si jaluzi pre traditiunile familiare, si inca de ani s'au dechiaratu, ca voiescu a-si recascigá nationalitatea si religiunea strebuna.

Au si facutu Iosestii inca inainte cu ani pasi in acésta privintia, — si inca din propri'a lorú voia si dorintia; dar cuvintele lorú n'au fost, seau n'au potutu fi luate in bagare de seama. De alteum asia se vede, ca este lucru secundariu ceeace au voitu, si ceeace au facutu Iosestii in acésta privintia. Celu putien reverendissimulu dnu Hamsea nu amintesce cu nici unu cuventu despre acést'a in corespondenti'a s'a; si dupa densulu lucru de capetenia este, ca ce au facutu cátiv'a functionari publici in acésta privintia. Deci se vedemu, cum au procesu acei functionari, si anume ca óre proces'au densii cá patrioti si ómeni de humanitate, seau cá unii, cari au sedusu pre Iosesti?

Me gaseam la 4. Februaru a. c. in Dezn'a intr'o societate, si vorbindu noi despre cele petrecute in fortaréti'a dela Dezna, am trebuitu se ajungem se vorbinu si de famili'a „Iosa“ din Ravn'a. Se-ntielege de sene, ca discursulu nostru despre famili'a „Iosa“ a devenitu unu obiectu interesantu si simpaticu pentru intréga societatea. A dóu'a di plecand din Dezn'a in calatoria oficiósa protopretorele cercualu, notariulu cercualu si inspectorulu regescu de scóle, mersera si la Ravn'a, unde tocma pre atunci grassá versatulu, si ómenii in grupe mai mici, seau mai mari petreceau plangendu remasitiile pamentesci ale micutilorú lorú repozati la loculú de odichna.

Inaintea portii betranului „Iosa“ steteau mai multi barbati pre ganduri, cari salutandu cu prietenia pre calatori, acesti'a se oprira aici. Acesti barbati, cari steteau pre ganduri érau membri din famili'a Iosa, catra cari venira in graba si alti Iosesci din ve-

cinatate. Vorbindu calatorii cu densii, din vorba in vorba Iosestii, — fara a li-se fi amintitu vre unu folosu materialu, si fara a li-se face vre-o promissiune prealabila dechiarara, ca ei dorescu se afle modru a-si parasí religiunea greco-orientala, si a poté invetiá limb'a magiara. Dechiarara totu de odata, ca ei dorescu a nu-se alaturá la biseric'a reformata din Borosi-Siebesiu, carea este departe, ci la parochi'a romano-catolica din Monés'a din vecinatate.

Ca numitii functionari cu acésta ocaziune nu si au potutu ascunde bucuri'a pentru alipirea si iubirea, aretata de Iosesti facia de limb'a magiara, si ca pentrucá se póta invetiá limb'a magiara, si totu de odata se-le assigure traiulu vietii acei functionari le-au promisú, ca le voru infientiá o scóla poporala magiara impreunata cu unu cursu pentru industri'a de casa — sunt totu atátea imprejurári, cari pre de o parte procedu din umanitate si iubire crestinesca, ér pre de alt'a corespundu intru tóte detorintiei implinite cu credintia catra patria.

Pentru trecerea la religiunea romano-catolica Iosestii s'au adunatu apoi, si au facutu de buna voi'a lorú pasii ulterioari; ér pentru infientiarea scólei s'a inceputu o misicare pre cale sociala. Acésta misicare s'a pornitu sub titlulu folositu si de reverendissimulu dnu Hamsea „remagiarisarea Iosestilorú,“ si nici decát sub titlulu de vre o misicare confessionala. *) Ca intraceea ce s'a intemplatú in oficiile preotiesci acést'a nu voimu a scrutá, dar ca pentru infientiarea scólei s'au facutu tóte, acést'a o seimu, si daca scól'a se va infientiá, atunci se va dovedi, ca numitii functionari n'au procesu cá esmisi ai vre unei confessiuni, seau cá dusimani ai altei'a: ci au procesu numai cá patrioti si cá ómeni cu semtiu de humanitate in intielesulu celu mai curatu alu cuventului; ér acel'a, carele pre acesti ómeni i-a acusatú, ca s'au folositu de apucaturi tendentióse, va trebui se inrosiésca.

Se trecem inse in specialu la cele publicate de rev. dnu Hamsea. Ds'a in punctulu primu alu corespondentiei sale dice, ca s'a amintitu in mai multe rónduri, ca functionari publici au inscenatu in Ravn'a misicarea religionaria pentru trecerea Iosestilorú dela religiunea strebuna la religiunea romano-catolica. Rogamu pre rev. dnu se produca date pentru dovedirea acestei asertiuni.

Rev. dnu Hamsea in punctulu alu doilea alu corespondentiei sale dovedesce, ca Iosestii din betrani au fost romani, ér acést'a o probéza cu imprejurarea, ca diplom'a nobilitara a familiei „Iosa“ este edata pre numele lui „Nicolau Ios'a.“ Perde inse din vedere rev. dnu Hamsea, ca inca cu 700 de ani inainte de edarea acestei diplome au locuitu in acésta tíera magiari, si ca magiarii au fost espusi in seclulu

*) Adevéru este ca corespondenti'a mea s'a publicatu in „Aradi Köz-löny“ sub titlu „remagiarisarea Iosestilorú,“ dar acestu titlu l'a pusú redactiunea in fruntea celorú scrise de mine, ér eu cá óspe nu poteam nici decát dictá acelei onorate directiuni, ca sub ce rubrica se publice corespondenti'a mea. Redactorulu.

13 si 16 la cele mai multe crise, necazuri si sfasiari, si ca Ravn'a, seau Ron'a, cum s'a numitu inainte de seclulu 17, fiend o comuna izolata, schimbarea limbii si legii Iosestiloru s'au intemplatu inca in seclulu de inainte de edarea diplomei.

De altcum acestu argumentu produsu de reverendissimulu dnu este cu totulu gresitu, deorece fiendu diplom'a din 1602 edata in limb'a latina in acea diploma se vorbesce de „Nicolaus Iosa“ si nu de Nicolai Iosa; si gresiél'a reverendissimului dnu provine de acolo, ca Ds'a schimba nominativulu cu genitivulu si cu dativulu; si cu acelasi dreptu ar fi potutu afirmá, ca diplom'a s'a edatu lui Nicolao Iosa, deorece totu in acea diploma obvine si numele „Nicolao.“

Reverendiss. dnu dice mai departe, ca numele de familia „Iosa“ este fórte respanditu intre romani, si ca d. e. in Cuvinu inca sunt multi Iosesti.

Acestu argumentu nu dovedesce multu, deorece Iosesti sunt si in Orasháza. Possibilu, ca vre unulu, seau altulu va fi mersu acolo din Ravn'a.

Dar si de mai putiena valóre este impregiurarea invocata de reverendissimulu dnu pentru dovedirea originei romane a Iosestiloru, si anume, ca in diploma obvinu numele: Togyerási, Nyistor, Vasalie, Petru si altele, cari sunt nume romanesci. Acésta linia genealogica este edata de vicecomitele Kovács Agoston la 30. Martiu 1842, ér anulu 1842 nu se póte numí timpu din cele mai vechi. De altcum in aceeasi tabela genealogica obvinu si numele: Miklos, Iános, András si Péter.

Si infine daca unu nume de botezu este argumentu de ajunsu pentru a dovedí originea nationalitáti unei familii, atunci usior s'ar poté dovedí, ca inaintasii familieloru lui: Iuon Varg'a, Ilie Secheres, Giorgiu Farkas, Vasalia Barn'a din Zarand; ai lui Giorgiu Cismasiu, si Giorgiu Suciú din Cuvin; ai lui Cocisiu Creciunu si Iuon Kiss din Siclau, precum si a altor'a din Covasintiu si alte multe comune romanesci din Comitatu, precum: Balint, Siubasiu, Bugaru si Balt'a si altii, au servitu in armat'a lui Decebalu.

Dice mai departe dlu Hamsea, ca misicarea inscenata in Ravn'a prin functionari publici ataca religiozitatea si moralitatea publica a poporului. Prin ce? Prin scól'a infientianda, seau prin aceea, ca acei functionari invinovatiti de densulu au doritu, si dorescu a asigurá poporului traiulu vietii prin crearea unui atelieru, in carele se póta invetiá unu mescesiugu? Au dóra confessiunile crestine nu sunt de o potrivá mantuitórie, si nu se ataca mai multu religiozitatea popóreloru prin acei'a, cari lucra, cá misicarea insecnata de numitii functionari se fia compromisa, si cari inadusiescu in poporu increderea si interesulu facia de o scóla infientianda?

In adeveru trista stare, cand unu concetatiénu romanu, daca este patriotu, se privesce de catra multi

de renegatu — si cand unui magiaru, carele voiesce a redá natiunei sale pre cei de unu sange cu elu — i-se dice, ca acel'a „se jóca cu focu.“

Noi n'avemu nimicu cu religiunea Iosestiloru, nimicésca-se intentiunea loru vechia in acésta privintia — in sufletulu nostru ne este numai scól'a poporala magiara infientianda in Ravn'a, impreunata cu unu atelieru de strugaria (miheiu de cioplitu in lemnu).

De acést'a ne dóre pre noi, cá si de unu factoru alu bunastării si moralitáti publice. Nu dispunem pana acum de tóte mijlócele pentru acestu scopu; dar credem, ca ómenii, cari se interesóza de bunastarea si moralitatea publica nu voru denegá spriginulu moralu si voru aduce si sacrificiele materiale trebuintiése.“

Varjassy Árpád.

In urm'a acestui respunsu asesorulu consistorialu Augustin Hamsea a publicatu in Nru 78 alu diariului „Aradi Közlöny“ urmatórele reflexiuni:

Aradu 19. Martie 1887.

„Cand in numerulu 71 alu diurnalului „Aradi Közlöny“ in calitate de preotu si functionariu alu bisericii romane greco-orientale in urm'a celoru comunicate in diurnalele din locu mi-am esprimatú parereá de reu pentru misicarea inscenata in comun'a Ravn'a, cá membri familiei Ios'a se-si parasésca religiunea strebuna, si se tréca la religiunea romano-católica, — si totu de odata mi-am esprimatú dorintia, cá in interesulu religiozitati poporului si in interesulu pacii dintre diferitele confessiuni din tíera astfeliu de misicári se se eviteze in viitoriu — n'am avutu alta intentiune decât a-mi indepliní detorintia mea de preotu alu bisericii greco-orientale greu vátamata prin acea misicare religionaria. N'am intentionatu, nici decum a provocá prin aceea corespondentia a mea nici desbateri in cestiune de nationalitate, nici polemii jurnalistiche, si dechiaru, ca nu am nici acum acesta intentiune.

Provocatu inse prin respunsulu publicatu in nrulu 74 alu acestei foi de catra pré onoratulu dnu (inspectoru reg. de scóle) Varjassy Árpád — in interesulu adevérului, precum si in interesulu causei aperate prin mine, dupa positiunea, pre carea o ocupu in biserica, me vedu indemnatu a-me ocupá de nou cu acésta cestiune.

Domnul Varjassy respundiendu la corespondentia mea pune la indoiéla misicarea inscenata in Ravn'a, pentrucá familia Ios'a se-si parasésca religiunea strebuna, si me provóca se producu datele, pre cari mi-am basatu eu acésta asertiune a mea.

Ei bine, dar se-mi fia permisú a dechiará, ca nu afli trebuintia de a mai citá nici unu feliu de datu, dupace acele date s'au publicatu deja in jurnalele din locu, si dupace chiar acele date (cunoscute) mi-au datú materi'a pentru corespondentia scrisa de mine.

De altcum pré onoratulu dnu Varjassy insusi recunósce in respunsulu seu, ca mergendu densulu impreuna cu protopretorele cercualu in diu'a de 5. Februariu in comun'a Ravn'a in visitatiune oficiósa au avutu o consultare cu membri familiei „Iosa,“ si ca in acésta consultare, au vorbitu cu densii despre parasirea religiunei strebune si trecerea loru la religiunea romano-catolica; ér resultatulu acestei conferintie este lucru publice cunoscutu, si anume: ca indata dupa 5. Februarie s'a inceputu misicarea pentru trecerea Familiei „Iosa“ dela religiunea strebuna la religiunea romano-catolica.

Am inse cu tóte acestea a adaoge la cele deja comunicate de mine in nrulu 71 alu acestei foi, ca despre mersulu si resultatulu conferintiei tienute la 5. Februariu cu „Iosestii“ in Ravn'a, are si autoritatea bisericesca a diecesei romane greco-orientale a Aradului datele sale oficióse, ér aceste date ne infaciséza, ca faptululu s'a petrecutu in urmatoriulu modu:

„In 5. Februaru a. c. protopretorele cercualu, insotitu de dlu inspectoru regescu de scóle a mersu la Ravn'a. Ajungendu acolo numitii domni au chiamatu pre mai multi membri ai familiei „Iosa“ la o conferintia, si cu acésta ocaziune protopretorele dicendu ca dupace Iosestii, precum ar fi auditu densulu, si asia nu sunt de origine romana, ci de origine magiara — le-a datu sfatulu se-si parasésca religiunea greco-orientala, si se tréca la religiunea romano-catolica, si atunci li-se va zidi din fondulu religionariu scóla si biserica, si totu din fondulu religionariu li-se va platí si invetiatoriulu si preotulu; ér ei nu voru mai avé se contribuésca cu nimicu la spesele cultului. Iosestii, cari si de altcum sunt fórte necajiti, pentruca au perdutu unu procesu portatu cu contele Valdstein, ademeniti cu aceste promissiuni, momentanu ar fi si dechiaratu, ca sunt aplecati a trece la religiunea romano-catolica. A dou'a di dupa acést'a a venitu de nou la Ravn'a notariulu cercualu insotitu de mediculu cercualu si de preotulu romano-catolicu din Monés'a, si notariulu a deschisu o lista, scrisa cu man'a propria, carea acum se afla in manile nóstre, si in carea a subscrisu pre 19 individi din famili'a „Iosa“ pentru trecere la religiunea romano-catolica.

Dupace s'au intemplatú tóte acestea mai tardiu vediendu Iosestii, ca propriamente de ce se tractéza, cá ómeni, cari tienu la sene si nu voiescu a se lasá ademeniti si portati de nimenea, s'au hotaritu a nu-si parasí religiunea stremosiésca. Notezu aci, ca Iosestii s'au semtitu fórte greu vatamati, cand au auditu, ca pentru a li-se cladí scól'a fagaduita, se aduna pentru ei mila, deórece densii desi prin procesulu portatu cu contele Valdstein si-a perdutu partea cea mai mare din averea stremosiésca, totusi n'au ajunsu in starea, cá se fia avisati a-se aduná pentru densii mila.

Astfelu standu lucrulu, credu, ca nimenea nu-mi póte luá in nume de reu, daca conform chiamárii mele am scrisu cele publicate in nrulu 71 alu aces-

tei foi, — deórece ori si sub ce titlu si ori din ce motivu s'ar fi inscenatu misicarea religionaria, despre carea este vorb'a, faptu necontestabilu este, ca acea misicare vatama greu autoritatea si libertatea bisericeii greco-orientale garantata prin lege, precum totu asemenea faptu nedisputabilu este, ca acea misicare nu a facutu nici celu mai micu servitiu religiositatii si moralitatii publice, cu atât mai vertos nu, cu cât la ademenirea Iosestiloru de a-si parasí religiunea stremosiésca nu s'au folositu principie evangelice, ci tóta misicarea s'a inscenatu prin promissiuni de folóse materiale si alte consideratiuni lumesci.

Dupa idei'a libertatii religionarie si in conformitate cu legea fundamentala, carea garantéza acésta libertate fiacare confessiune are nu numai dreptulu, dar totu de odata si detorinti'a morala de aperá pre credintiosii ei cu tóte mijlócele legale facia de orice incercare, seau misicare indreptata de a-i ademeni a-si parasí religiunea strebuna, si in acelasi timpulu a impedeá orice misicare indreptata de a provocá proselitismu.

Precum din libertatea religionara emanéza dreptulu, pre carele lu-are fiacare individu de a trece dupa convingerea s'a la alta religiune pre langa observarea formalitatiloru prescrise de lege: tocm'a asia pre de alta parte nu-i este permis nimenui a provocá misicári pentru treceri in masa dela o religiune la alt'a si a face proseliti. Ér cand cinev'a — oricine ar fi acél'a, si-ar permite a face acést'a, functionarii publici sunt chiamati in prim'a linia a impedeá astfelu de abusuri cu tóta stricteti'a legii, pentruca daca autoritatile din tíera ar lasá cursu liberu astorfeliu de incercári proselitistice, atunci libertatea religionaria cea atât de scumpa a patriei nóstre ar devení ilusoria.

Acést'a este cu ceea ce m'am semtitu detoriu a amintí aici, in ceea ce privesce partea religiósa a cestiunei.

In ceea ce privesce intrebarea „remagiarisarii,“ desi eu am amintitu in corespondenti'a mea din nrulu 71 numai in trecetu acésta intrebare, de asta data provocatu prin respunsulu dlui Varjassy me vedu silitu a-me ocupá mai multu si cu acésta intrebare.

Tóte datele istorice precum si starea factica dovedescu, ca famili'a nobila „Ios'a“ din Ravn'a este de origine romana.

Domnulu Varjassy Árpád pune mare pondu pre imprejurarea, ca in diplom'a originala donatoriulu se numesce „Nicolaus“ si nu „Nicolai.“ In punctulu acest'a are tóta dreptatea; si daca in corespondenti'a mea obvine numele donatoriului „Nicolai,“ acést'a a fost numai o eróre de péna. Dar numele „Nicolaus“ nu dovedesce nimicu pre langa afirmatiunile dlui Varjassy, deórece tecestulu diplomei este latinu, ér latinesculu „Nicolaus“ corespunde numelui magiaru „Miklos“ si celui romanu „Nicolae.“

Dreptuce numele „Nicolaus“ a potutu fórte bine

se fia numele unui romanu ; dar acelu romanu a datu prunciloru sei numele : „Togyer“ si Togyerási,“ cari nume se intrebuintieza numai de romani ; si apoi urmatorii lui cei mai de aprópe : Iosza, Blág, Nyisztor, Tegyer, Lapadat, Ivanti, Vaszalie, Gán, Petru etc. toti au avutu nume curatu romanesci.

Autenticitatea tabeli genealogice, cuprinsa in diplom'a edata de congregatiunea comitatului Aradului la 30. Martie 1842 sub nrulu prot. 568 nu se póte nici decât disputá, deórece aceea nu cuprinde in sene numai starea familiei dela 1842, ci cuprinde pre toti membri familiei cu începere dela donatariulu Nicolae Ios'a, si este edata in legatura cu conclusulu congregatiunei comitatului Aradului, luatú la 25 Ianuariu 1773. Apoi acésta diploma este subscrisa afara de Kovács Dienes, notariulu comitatensu, nu numai de Kovács Ágoston primulú vicecomite, ci este subscrisa si de urmatorii : Török Gábor alu doilea vicecomite, Lenkei Kiss Gergely protofiscu, Bánhidý Antal consiliariu regescu, Sipeki Balázs Adalbert jude de tabla-Sanka Lajos jude de tabla si casariu, Vörös Antal protopretore, Gyoroki Edelsbacher Imre protopretore, Vank Iános juratu si Kaba György juratu.

Acésta tabela genealogica s'a autenticatu apoi cu ocaziunea procesului urbarialu alu familiei prin tribunalulu urbarialu pre bas'a constatariloru judecatoresci. Astfelu acestu documentu istoricu autenticu nu se póte nici de cum slabí prin inventiuni ale fantasiei poetice din timpulu mai nou, dupa cari adeca Iosestii aru fi trebuitu se fia candv'a de origine magiara, si ca prin urmare ei trebuescu sè se remagiarizeze chiar si cu pretiulu parasirei religiunei strebune ; — si anume cu atât mai putien nu, cu cât abstragendu dela imprejurarea, ca parochi'a din Ravn'a posede o conscriptia de 200 de ani, din carea se vede ca Iosestii si atunci au fost romani de religiunea greco-orientala — dovéd'a cea mai puternica este, ca famili'a Ios'a, de cand se tiene minte, a fost totdeun'a, si este si astadi romana.

In ceeace privesce scól'a poporala magiara impreunata cu unu cursu de strugaria (cioplitura in lemnu), acést'a inca nu este altcev'a, decât efluculu unui iperzelu ; pentruca daca in adeveru este trebuintia a-se infientia in comitatulu Aradului o astfelu de scóla speciala, eu unulu nu intielegu, ca pentruce se-se infientieze acea scóla numai pre seam'a câtorv'a membri ai familiei Iosa si pentruce nu si in interesulu intregu poporului, carele locuiesce in partile muntóse din acestu comitatu ?

Dupa tóte acestea incheiu acestu articlu alu meu esprimandu-mi de nou dorinti'a, cá se ne ferésca Ddieu, a-se mai mai conturbá pacea dintre singuratecicele nationalitati si confessiuni din tíera prin astfelu de misicári, cari si de altcum promitu fórte putien resultatu !

Augustin Hamsea
asesoru consistorialu.

Despre invetiamentu.

(Continuare.)

Principiele invetiamentului.

Invetiamentulu este o influintiare sistematica din partea invetiatoriului asupra eleviloru pentru a-li polei cugetarea si a-li inavuti spiritulu cu idei si cunoscintie.

Invetiamentulu fiind elu o lucrare (pedagogica) cu scopu si planu, trebue se urmeze intru tóte unoru principii nestramutabile, déca e vorb'a, ca se nu retacésca pe cáile ocolitóre a unoru experimentari riscate si nesigure, ci se póta deslegá cu reusita deplina problem'a sa pe cât de grea pe atât de marétia. Lichtenberg dice, ca principiele forméza scheletulu unei sciintie, ér ingeniosulu I e a n P a u l fórte nimeritu asémene *principiile generale* cu „stéu'a cea polara, care pururea fixata la acela-siu punctu alu firmamentulu povatiuesce pre mari-nariu in calea sa lunga si primejdiósa.“ Chiar astfelu invetiatoriulu numai povetiuitu de principii neclatinatate, póte se cârmúesca nai'a invetiamentulu catra tiermurulu culturalei.

Invetiatoriulu lipsitu de principii sémana cu luntrasiulu, care nu scie mânuí cârm'a si nu cunósce stelele conducátore.

Principiile generale, dupa cari trebue intogmitu invetiamentulu preste tot, pórtá numirea de principii didactice.

Ele au se servésca cá basa si indreptariu intru tóte impregiurárele ce atingu invetiamentulu.

Principiile didactice nu sunt chiar de tot nóue, multe dintre ele in forma de sentintie si proverbe erau deja in vechime cunoscuté, la loculu potrivitú vom si reveni a face unde si unde câte o amintire despre maximele didactice ale vechiloru Eleni si Romani.—

Cu tóte ca multe dintre principii sunt vechi, in ceea ce privesce aplicarea lorú la invetiamentu : principiile remanu pururea nóue.

Pedagogi'a moderna a scrutatu mai adencu temeiurile lorú psihologice si a determinatu cu tóta esactitatea modulu, dupa care avemu se le aplicamu in practic'a instructiunei.

* * *

Elevulu scólei poporale „are se devina ceva,“ ca óre ce va se devina elu cand va fi crescutu, acést'a inainte nu se póte determiná, prin invetiamentu trebue dara se-lu preparamu pentru tóte imprejurárele, se-lu pregatimu pentru ori care ramu alu culturalei speciale ce va se-lu aléga mai tardiu in víetia.

Ast'a éra numai asia se póte, déca invetiamentulu promovéza crescerea intréga, si desvólta armonicu sufletulu elevului in tóte directiunile de o potrivita.—

Ideile acestea forméza punctulu de pornire alu principiiloru didactice.

Educațiunea (in întielesu vulgaru) are de scopu a desvoltá simtiemintele si a îndreptá vointi'a, pe cand *invetiamentulu* comunica elevului (in modu sistematicu) cunoscintie si desterități.

Educațiunea si invetiamentulu astfelu privite sunt dar dóre lucrări corelate, dóre lucrări ce nu se eschidu unele pre altele, ci din contra ele se întregescu imprumutatu. Herbart are tóta dreptatea cand spune: „Ich gestehe, keinen Begriff zu haben von Erziehung ohne Unterricht, so wie ich rückwärts keinen Unterricht anerkenne, der nicht erzieht.“ (Maturisescu, ca nu-mi potu inchipui educațiunea fara invetiamentu, precum intorsu nu recunosc unu invetiamentu care nu educa.)

Educațiunea se are catra invetiamentu cá scopulu catra mijlócele sale.

Mijlócele educațiunei sunt sentirea, indatinarea si invetiamentulu, ér scopulu invetiamentului este educațiunea elevului minorenu.

Invetiamentulu (dupa forma si cuprinsu) întocmitu asia, cá se promoveze întrég'a educațiune a elevului, pre cum scimu, se chéma „*invetiamentu educativu*.“

Invetiamentulu este *educativu*, déca si-face de scopu a desceptá si a spori de o forma tóte poterile sufletesci ale eleviloru, apoi prin ast'a a dá culturai loru o desvoltare generala, pe care sè se póta radimá odata caracterulu.

Invetiamentulu educativu ageresce cugetarea, nobilitéza inim'a, si îndreptá vointi'a elevului in acelasu timpu.

Invetiamentulu are potere educativa, déca stăruiesce a desvoltá tóte facultatile elevului pe o cale firésca, in modu armonicu, adeca asia, încât facultatile singulare se se sprijinésca unele pre altele in activitatea loru.

Invetiamentulu educativu impartasiesce eleviloru cunoscintiele cu asia metodu, care ii-deprinde a cugetá si a judecá, descépta in ei semtiu pentru frumosu si bine, si le dá impulsuri neinterupte de a lucrá de sine statatori.

In urma influinti'a invetiamentului educativu se arata mai alesu acolo, unde e vorb'a de cultivarea simtiemintelor si a vointiei.

Scimu ca ideile si cugetarile nóstre sunt fórt adeseori inosite cu simtieminte si nesuintie.

Simtiemintele, dorintiele, intentiunile si faptele nóstre tóte si-au isvorulu loru comunu in cerculu ideiloru in modulu de cugetare.

In întielesulu acest'a nimeritu dice Kant, cumcă „pentru a întemeiá moralitatea in omu nu este de ajunsu a corege numai moravurile lui prin indatinare, ci mai nainte de tóte trebuie se-i îndreptamu judecat'a, séu modulu de cugetare, căci acest'a e légannulu din care se sternesc simtiemintele si intentiunile lui.“

Invetiamentulu educativu avendu elu de scopu a lamuri in prim'a linia ideile elevului, a-lu face se

cugete logicu, si se judece dreptu, este dar mijloculu celu mai insemnatu pentru a nobilitá inim'a si a îndreptá vointi'a elevului.

In fine invetiamentulu educativu tiene in vedere nu numai utilitatea practica, ce anumite cunoscintie potu se aiba in viétia, pentru care se pregatescu elevii; ci in loculu primu tinde a desceptá, a spori si a nobilitá întrég'a lucrare a spiritului; si a produce astfelu in sufletulu elevului o cultura generala roditoria pentru viétia.

In vremile vechi poterea educativa a invetiamentului erá aprópe cu totul ignorata.

Invetiamentulu se privea numai cá o pregatire pentru feliuritele chiamari ale vietii. Elu avea de scopu numai a admirá in sufletulu elevului cunoscintie, cá se-lu faca destoinicu pentru ocupatiunile vietii practice.

Scólele vechi tieneau, ca disciplin'a (governarea) este mijloculu unicu alu crescerei, ér de invetiamentu are omulu lipsa numai intru atât'a încât voesce a-si cascigá cunoscintie si desterități pentru viétia de tóte dilele. Rousseau, Pestalozzi si Herbart au inauguratu o noua era in istori'a educațiunei, prin aceea, ca au demustratu importanti'a cea mare a invetiamentului in educațiune.

Pedagogi'a timpului nou radimata pe teoriile loru, atribue invetiamentului in educațiune o insemnatate de totu mare; considera invetiamentulu cá mijloculu celu de frunte alu crescerii unui omu, asia încât astadi invetiamentu metodicu nici nu se póte inchipui separatu de educațiune.

Educațiunea tinde a induplecá, a informá, a intari vointi'a individului, a pune temeiu caracterului moralu, ér invetiamentulu se straduesce a lamuri ideile si judecatile si a le grupá astfelu, încât voi'a isvorita din aceste judecati si cunoscintie se se îndrepte statornicu spre cararea binelui.

Déca cuprindemu la olalta ideile sus desfasiurate si conchidemu, potemu esprimá urmatoriulu principiu didacticu: „*Invetiamentulu trebuie se fie educativu*.“

Acest'a este principiulu de frunte alu sciintiei despre invetiamentu. Din acestu principiu cardinalu cu usiurintia potemu derivá alte numeróse principii mai speciale, cari inse tóte se radima pre acestasi principiu fundamentulu, si tóte se raporta la cuprinsulu lui, întocmai ca si ramii unui arbore la tulpin'a loru comuna.

* * *

„Natura non nisi parendo vincitur.“
(Natur'a numai asia o potem invinge déca ascultamu de ea.)
Bacon*)

Invetiamentulu trebuie se fie naturalu.

Omulu, dupa cum a esitu elu din sinulu naturei, este inertu, nesciutoriu si nedexteru.

Déca l'am lasá pre omu, ca se se desvólte numai dupa órbele impulse ale naturei, atunci nu nu

*) In „Novum organon.“

mai spiritulu, dar si corpulu lui ar remané fôrte inderetru.

Despre faptulu acest'a destule probe potém aflá in viéti'a ómeniloru selbatici, cari sunt lasati a se desvoltá mai multu de sine cá si animalele, si in a-deveru modulu de cugetare, vorb'a si intrég'a intogmire a traiului lorú abia ii-redica preste animale.

Natur'a singura nu e capabila, se-lu invetie pre omu, ce este binele, frumosulu si a-deverulu, pentruca ea nici scie face deosebire intre frumosu si uritu, dreptu si nedreptu, onestu si neonestu.

Tóte motivele, din cari 'si iá inceputulu judecat'a, viéti'a si crescerea morala inaintea naturei sunt cu totulu streine, tóte aceste potú isvorí numai din mintea si consciinti'a omenésca, si se potú resadi in sufletulu cuiv'a, numai prin influinti'a altorú persóne crescute.

Precum se vede din cele de susu, despre scopulu educatiunei (care este judecat'a morala si caracterulu moralu), dela natura nu potém cascigá nici o deslusire, inse din potriiva in ceea ce privesce procederile educatiunei, trebue se urmamu pasu de pasu esemplalu naturei, modulu si mijlócele educatiunei au se imiteze natur'a si legile ei, ea e vecinica nemarginita mai tare decât omulu, si elu numai asia o va potea invinge si supune, déca mai nainte asculta de poruncile ei.

Despre scopulu educatiunei ne dà indrumare insasi judecat'a nóstra morala, inse mijlócele si metodu educatiunei trebue se imiteze calea aretata de natura.

Stoy spune: „Pe langa merite mari si necontestabile retacirea de frunte in teori'a pedagogica a lui Rousseau este chiar aceea, ca elu a confandatu scopulu cu mijlócele educatiunei.“

Rousseau dice cu privire la scopulu crescerei: „Tout consiste à ne pas gêter l'home de la nature, en l'appropriant à la société.“ *) (Totulu consiste in a nu stricá pre omulu naturalu, prin aceea, cá-lu aducemu in apropierea societáti.)

Asertiunea acést'a nu este intru tóte esacta. E dreptu, cá legea desvoltarei firesci nu este iertatu a o jigni prin influentie externe cu nici unu chipu, inse pre omulu primitivu alu naturei nu-lu potém lasá cu totulu neatusu, ci trebue se-lu modificamu, se-lu curatimu si poleimu, pentru cá se potém formá din elu o persóna libera in cugetare si fapte.

Modificarea ast'a numai asia o potém seversí déca urmamu pe calea naturei, pentrucá, in dís'a lui Baco, se potém combate si tiermuri influentiele naturei cu armele ei proprie.

(Va urmá.)

Dr. P. Piposiu.

D i v e r s e.

* *In cestiunea reuniunei femeiloru romane din Arad.* Suntem informati din isvoru siguru, ca

*) In „Nouvelle Heloise.“

comisiunea insarcinata cu elaborarea suplimentului la statutele reuniunei femeiloru romane din Arad, prin care suplimentu se norméza, si preciséza reportulu reuniunei facia de biserică, si-a terminatu deja acésta lucrare, si a substernutu operatulu seu presidiului reuniunei. Suntem informati mai departe ca pentru esaminarea acestui operatu, cum si pentru cele ulterioére, — comitetulu provisoriu alu reuniunei va fi conchiamatu la siedintia pre un'a din dilele septe-manei viitórie.

* *Fragmente din istoriculu pedagogiculu conf. gr. or. romanu din Arad,* studiu istoricu-pedagogicu, cetitu in adunarea generala a reuniunei invetiatoriloru romani gr. or. din tractulu protteralu alu Temisiorii, tienuta la 19 si 20 augustu v. 1885 in Temisior'a, de Iuliu Vuiu'a invetiatoriu, — este titlulu unei brosiuri aparute in Imprimeri'a Cosanici si Popovicu din Panciov'a. Pretiulu 60 cr. Venitulu curatu alu acestei brosiuri este destinatú creandei fundatiuni „Dr. Lazar Petrovicu.“ Editur'a autoriului. Asupra acestei brosiuri ne vom pronuncia mai pre largu in unulu din nrii viitori. Si pana atunci inse o recomandamu in deosebita atentiune publiculu nostru!

† *Necrologu.* Ioanu Negru, fostu parochu in Fadamacu, dupa unu morbu de grumazu asia numitu de medici racu, in etate de 49 de ani, si dupa unu servitiu de 25 ani ai preotiei in 6. Martiu a. c. si-a datú sufletulu in manile Creatorului, lasandu in doliu pe fiulu seu Ioan, absolutu preparandu, fic'a s'a Simi'a si ginerele seu Vasilie Biro, parochu in Herendesti asijderea pe fratii sei Iosifu, si Iancu economi in Siustrá. Remasitiile pamentesci ale defunctului fura petrecute la locul de odihna Dumineca in 8. Martiu. Servitiulu a fost oficiatu de 4 preoti si 3 invetiatori. Asijderea a participatu si D. jude primariu Hirschl Béla, domnulu notariu Constantin Arsenovicu Dnu Alesandru Bucha, adjunctu pretorialu. Fie-i tierin'a usióra si memori'a binecuventata!

† *Necrologu.* Nemilós'a mórte rapi pré timpuriu pre unulu dintre cei mai vrednici si activi invetiatori. *Craciumu Tomescu*, fostu invetiatoriu in comun'a Siciau, dupa unu morbu indelungatu si plinu de suferintie, de plomani causatu prin diligintia si activitatea s'a cea mare, in primavéra etáti sale, si-a datú nobilulu seu sufletu in manile creatoriului Vineri in 18. Martie n. la 12 óre nóptea. Remasitiile pamentesci ale defunctului se depusera spre eterna odihna Dumineca in 20. Martie la 2 óre d. a. in cimiteriulu gr. or. din comun'a Misic'a fiindu reposatulu adusu ca morbosu la parinti. Pre reposatulu lu-deplange neconsolabilii sei parinti, iubitulu seu frate precum si tóte némuribile, amicii si cunoscutii; lu-deplange comun'a Siciau, carei'a a servitu cu o a-deverata demnitate 4 ani. Servitiulu funebru a fostu oficiatu de 3 preoti si 3 invetiatori; éra cuventarea funebrala fú rostita de Multu Onoratului Domau Ioanu Avramu parochu si inspectoru scolariu. La mormentu fostulu colega si iubitu a repos. amicu Grigoriu Mladin, cu ochii scaldati in lacrimi, rostí o cuventare de adio, dupa care s'a intonatu jalnica cantare: „In planulu celu secretu.“

Se-i fie tierin'a usióra si memori'a binecuventata!

C o n c u r s e.

Pentru indeplinirea definitiva a vacantei parochii de clas'a a 2-a din **Zarandu**, comitatulu Aradului, protopresviteratulu B.-Ineului, cu terminu de alegere pe **8. Aprile stilu vechiu a. c.**

Emolumintele :

a) Nefiindu casa parochiala intravilanulu ce se afla golu, dinpreuna cu sesiunea parochiala estravilana, se estiméza a aduce unu venitu anualn de 200 fl.

b) Sub titlu de venite stolari, dela botezuri, cununii, inmormentari, nu altcum sub titlu de biru preotiescu, in intielesulu contractului incheiatu mai de multu intre poporeni, si preotu, se solvesce anualminte din casad'a comunală un'a suma de 400 fl. v. a. in cuartale anuali.

c) Alte prestatiuni sigure 100 fl. — Sum'a 700 fl.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia, sunt avisati recursele sale instruate conform Stat. org. si a regulamentului pentru parochii, adresate comitetului parochialu din **Zarandu** a-le trimite subscrisului protopresviteru in B. Jenó pana la 29. Martiu a. c. si a-se presentá in vre-o Dumineca la biseric'a din locu, pentru a-si aretá desteritatea in cantu si oratoria.

Zarandu, 25. Februaru 1887.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: IOANU CORNEA, m. p. prott.

—□—

Pre bas'a ordinatiunei Ven. Consistoriu dto 5. Februaru Nr. 524 se escrie concursu, pentru indeplinirea parochiei vacante de class'a III-a din comun'a **Birchisiu**, comitatulu Carasiu-Severinu, protopresviteratulu Lipovii cu terminu de alegere pre 19. Aprilie st. v. a. c.

Emolumintele sunt:

- 1) Platiulu parochialu computatu in 15 fl. v. a.
- 2) Sesiunea parochiala computata in 220 fl. v. a.
- 3) Stol'a indatinata 140 fl.
4. Birulu preotiescu indatinatu in cucuruзу, computatu in 120 fl. — Sum'a 495 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia sunt avisati, recursele instruate conform stat. org. si regulamentului pentru parochii, adresate comitetului parochialu din **Birchisiu**; — a-le trimite subscrisului protopresviteru in B. Lippa, pana la 15. Aprile st. v. a. c. si a-se presentá pana la terminulu prefriptu in vre-o Dumineca séu serbatóre la biseric'a de acolo pentru a-si areta desteritatea in cele rituale.

Birchisiu, 1. Martie st. v. 1887.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: VOICU HAMSEA, m. p. prott.

—□—

Conform ordinatiunei Venerabilului Consistoriu gr. or. oradanu dto 23. Fauru a. c. Nr. 238 B., se escrie concursu pentru deplinirea parochiei vacante de clas'a a III-a **Apateulu-romanu**, protopresviteratulu Oradii-mari, cu terminu de alegere pe 19. Aprilie 1. Maiu a. c.

Emolumintele sunt:

- 1) Cas'a parochiala pretiuuta in 20 fl.
- 2) Pamentu aretoriu si fenatiu 32 jugere si afara de aceste 8 jugere de fenatiu seperatu pretiuutu in 250 fl.
- 3) Birulu preotiescu (cucuruзу, si grâu) 80 mesuri 80 fl.
- 4) Dile de lucru cu plugulu 12, cu mânile 60 computate in 24 fl.
- 5) Venitulu anualu alu cimiteriului 10 fl.
- 6) Venitele stolare 40 fl. — de totu 424 fl.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia sunt avisati, recursele sale instruate conform statutului organicu si adresate comitetului parochialu din **Apateulu-romanu**, a-le tramite subscrisului protopresviteru in Zsáka (Jac'a) p. u. Furta, pana in 15/27. Aprile a. c., si a-se presentá pana la terminulu prefriptu in vr'o Dumineca ori serbatóre la biseric'a de acolo pentru a-si aretá desteritate in cele rituale.—

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: TOM'A PACALA, m. p. protopresviteru.

—□—

Conform ordinatiunei Venerabilului Consistoriu diecesanu dto 3. Februaru a. c. Nr. 333, se publica concursu pentru deplinirea postului invetiatorescu dela scól'a a II-a de nou infintiata in opidulu **Zarandu**, (inspectoratulu Siepreusiului, comitatulu Aradului, Protopopiatulu Borosineului) cu terminu de alegere pe 22. Martie st. v.

Emolumintele sunt: 1) In bani gat'a 300 fl. 2) Siese orgi lemne. 3) Cuartiru esarendatu de comun'a bisericésca. 4) Dela inmormentari din un'a parochia stolele indatinate.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au se documenteze, ca posedu testimoniulu de preparandia, de cualificatiune si esamenu din limb'a magiara.

Recursele astfelii instruite si adresate comitetului parochialu din **Zarandu**, sunt a-se trimite subscrisului inspectoru in Miske u. p. Nagy-Zerénd pana in 19. Martie, avendu recurentii in vre-o Dumineca ori serbatóre a-se presentá la sant'a biserică, pentru de a-si aretá desteritatea in cantu si tipicu.

Misc'a, (Miske) 22. Februaru 1887.

Ioanu Avramu, m. p.
parochu si inspect. scl.

—□—

Pe bas'a ordinatiunei Venerabilului senatu din 3. Fauru a. c. Nr. 438, se publica concursu pe statiunea invetiatoresca gr. or. din **Cutin'a**, cu care este incopciata urmatóreă dotatiune:

- 1) Salariu invetiatorescu in bani gat'a 100 fl.
- 2) Pentru elisa, sare si lumini 55 fl.
- 3) 32 metrii lemne pentru scól'a si invetiatoriu.
- 4) 3 jugere pamentu, unulu livada de fenu si 2 aratoriu. —
- 5) 39 meti bucate sfarimate, dóue parti cucuruзу si un'a grâu.
- 6) Pentru conferintia 10 fl. si pentru scripturistica 5 fl. Cortelu liberu si gradina de legumi de 400 □.

Terminulu de alegere 25. Martie a. c.

Recursele au a se tramite adresate comitetului parochialu, subscrisului per Lugos, p. u. Bálintz in Leocusiesciu, comitatulu Carasiu-Severinu, avendu a se presentá in vre-o Dumineca séu serbatóre in biseric'a de acolo, pentru de a-si aretá desteritatea in tipicu, si cantarile bisericesci.—

Leocusiesciu, in 20. Fauru 1887.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: ADAM ROS'A, m. p. inspect. scol.

—□—

Pre bas'a parintescului indultu consistorialu de dato Aradu 3. Februaru a. c. Nr. 273, si in firulu decisului subscrisului comitetu, se escrie concursu pre postulu invetiatorescu dela scól'a conf. ort. rom. a parochiei filie **Munari**, inspectoratulu Vingei, cu terminu de alegere pre 26. Martiu a. c. pre langa urmatórele emoluminte:

- a) in numerariu 150 fl.
- b) 9 sínice de grâu;
- c) 7 sínice de cucuruзу;
- d) si 4 orgii de lemne din cari are a se incaldi si scól'a.—

Recurintii au se produca documintele ce se pretindu de legea Bisericeii si-a Tieriei, cu cari instruindu suplicele sale, se le adreseze inspectorului de scóle in Baraczház (Temes-megyé).

Se anoteza inca, cumcá parochi'a intentionéza cât de curundu a imbiná existintele postu invetiatorescu, cu unulu creandu preotiescu, deci dintre recurinti, — teologii, voru fi preferiti.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: IOANU MUNTEANU, m. p. inspectoru de scóle.